

EN TYND KINESISK KOP TE

Tidligere på året landede Lars Findsen og Jacob Weinreichs *Skygger på Silkevejen* på boghylderne, med egne ord en spionthriller. Det lyder spændende, især når man har snuset til faget i en årrække. Tilmed indenfor eget område, Kina, som jeg har nørdet rundt i de sidste 30 år i alle mulige vinkler.

Romanen er fiktion, men da Lars Findsen er ikke-fungerende lønnet chef for Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) er den særlig interessant, da den uanset hensigt overbringer de forestillinger, forfatterne har, for historien må komme fra forfatternes tankeunivers. Desuden er det sjældent, at en topembedsmand på den måde lukker op for sluserne.

Det andet forhold jeg i gennemlæsningen interesserede mig for, var, hvor dybt den faktuelle viden om Kina, kinesere og hvordan det kinesiske samfund er stykket sammen i historien, er. Jeg er biased, men når forfatterne vælger kinesiske interesser for mål med de beskrevne operationer, mener jeg, det er vigtigt at have for øje. Andre kan måske mene, at det er ligegyldigt, men knyttet sammen med, at det ikke er hr. hvem som helst, som lægger navn til historien, mener jeg, det har betydning.

Handlingens gennemgående hovedperson er Jia Ling, en kinesisk ph.d.-studerende i oceanografi ved DTU, og dermed er temaet slået an: forstået som truslen fra Kina mod Grønland, teknologioverførsel og det kinesiske systems "lange arm" i form af kontrol af egne borgere udenlands. De to andre helte er henholdsvis føringsofficer Maja og analytiker Daniel fra Forsvarets Efterretningstjeneste, som udfører operationen og gennemskuer det plot, som udgør truslen mod rigsfællesskabet.

Majas arbejdssted er i indhentningen, dvs. "huminter" (Humint: Human Intelligence), som samler informationer gennem fysisk samtale med kilder og eventuelt agerer opsamlingsled for overleveret materia-

le. Daniels 'analytiker'-stilling er mere diffust beskrevet og kan i historien være tilknyttet samme afdeling eller et helt andet sted i organisationen – det får vi ikke klart at vide.

Maja er på arbejde i Tyrkiet under et alias (dæknavn) med de komplikationer, det medfører (Tyrkiet er en NATO-allieret, hvis man skulle have glemt det). Hun skal bringe en kilde og senere hente samme efter at have modtaget materiale, som skal sendes til København. Da kilden og Maja er på vej tilbage, bliver de forfulgt og forulykker. Herefter bliver de adskilt, og kilden efterlades i Tyrkiet og bliver pågrebet. Kildens flugt og håndtering er en sideløbende handling, der på mange måder spiller op til Samsam-sagen og dermed berører, hvordan ansvar, manglende dokumentation og ansættelsesforhold håndteres.

Materialet fører os til det kinesiske spor og Jia Ling, da materialet er strategiske tanker om Kinas Silkevejsinitiativ (Belt and Road Initiative, BRI), lækket på et møde i Teheran. Som oceanografistuderende forsøger Jia Ling efter pres fra kinesiske bøller at gennemføre et datatyveri hos sin professor.

Herfra udvikler historien sig med knas mellem de to hjemlige efterretningstjenester (FE og PET, Politiets Efterretningstjeneste), hvor PET bliver kritiseret for bagstræberiskhed og samarbejdsuvilje, grundet operationens tidskritiske fakto-

rer. Her aner man den ene af forfatternes uvilje mod PET-folkene i Buddinge. Til gengæld nævnes det gennem hele bogen, at telefonaflytning med PET's billigelse og en dommers gummistempel foregår let og ubesværet, som var vi tilbage i DDR – jo, der samarbejdes alligevel.

Klimaks er handlingen i Østgrønland, samarbejdet med grønlandske nøglefigurer og forhindringen af et kinesisk plot, som har en af Beijing uønsket person som bagmand. Sagen om kilden, der forulykkede med Maja i Tyrkiet, bliver der også spundet en ende på, inden handlingen finder sin afslutning i ro og mag i København.

Der sker meget på de 427 sider, og som historie betragtet er enderne spundet sammen til sidst. Men netop i efterretningsarbejde er djæveln oftest i detaljen, og handlingen efterlader et hav af uløste spørgsmål, som burde være berørt, for at historien var en helstøbt spionroman.

Den manglende detaljerigdom betyder, at den efterretningsmæssige faglighed ikke kommer til sin ret. Handlingen er hektisk og operativ og minder mere om kontraterro-

risme-efterretningsoperationer end om det, FE egentlig arbejder med, nemlig at indsamle, bearbejde og præsentere oplysninger om forhold i udlandet, som berører Danmarks sikkerhed, til relevante myndigheder.

Det meste efterretningsarbejde i FE består således af indsamling og gennemgang af uendelige mængder af råmateriale, på skrift eller som lyd, der bliver sigtet til kortfattede opkog. Det meste af en rigtig huminters arbejde er at samtale, samtale og atter samtale med henblik på at opbygge den relation, der skaffer de oplysninger, kilden har adgang til. Det er langt fra bogens beskrivelse af Kong-Fu præstationer, som jeg let associerer med det fremragende skuespil i filmen *Tiger på spring, drage i skjul* (Wòhǔ Cánglóng).

Det skal også kort nævnes, at en veludført efterretningsoperation ikke efterlader spor, lader kilderne gå tilbage til deres vanter og foregår med mindst mulig indgriben, herunder tålmodighed i processen. Det ser vi ikke her.

Netop det forhold, at efterretningsarbejde i FE er langsigtet vidensopbygning, som kan danne grundlag for strategiske beslutninger (og en kortsigtet taktisk i samarbejde med forsvarrets egne efterretnings-elementer), gør handlingen ud fra et fagligt synspunkt lidet troværdig. Det er PET, som er operativ på Danmarks, dvs. rigsfællesskabets grund, også når det gælder kontraefterretningsarbejde. Bevares, PET trækker på FE's og specialstyrkers ressourcer, når PET anmoder.

Det sidste forhold, jeg vil fremhæve, er beskrivelsen af Kina og kinesere, som det fremstår i bogen. Kina som statslig aktør fremgår ikke helt eksplicit, men der beskrives et krydspres på Jia Ling, mellem familien, staten/partiet og ønsket om blot at føre et stilfærdigt liv. Det virker, som om forfatterne tænker sig, at alle kinesiske studerende og forskere er agenter for den kinesiske stat og dermed er en potentiel trussel mod Danmark, blot ved deres fysiske tilstedeværelse. I så fald er bogen endnu et indlæg om, at kinesere er fjernstyrede og hjernevaskede og bør undgås i enhver henseende, hvis ikke de ser "lyset" i Vesten.

Læg så til at handlingens dataindbrud på en dansk professors kontor, nok kræver et mindset udover en normal ph.d.-studerendes evne. Er hun plantet? Oplært? Og i givet

fald hvordan. Er oplysningerne virkelig så tidskritiske, og mener professoren selv som fagperson, at data er sensitive, eller er det blot en formodning, som andre har?

Detaljerne mangler i den grad for både at give troværdighed og gøre handlingen levende og spændende. Vi kommer ikke ind på det kinesiske samfund, udover nogle få banale oplysninger om, at Jia Ling kommer fra Tongzhou, en endestation på en af Beijings metrolinjer, og hvad så.

Vi bliver heller ikke klogere på, hvordan Kina udgør en trussel mod Danmarks interesser. Det kunne jeg godt have tænkt mig mere indsigt i, når det nu er en topembedsmand, som er den ene af forfatterne. Disse overvejelser må Lars Findsen have været involveret i, i sit virke i FE. Er Silkevejsinitiativet overhovedet en strategisk trussel og i så fald hvordan. Og dermed en rimelig årsag til operativ indgriben, udover det vi ser, som også kan tolkes som en helt almindelig kriminalsag eller kontraefterretnings-operation for PET?

FE har i årsberetningerne skruet op for den beskrevne trussel, som Kina påstås at udgøre, men meget lidt om, hvordan det specifikt vedrører Danmarks interesser. Er Kina i Grønland ikke i højere grad et internt problem i rigsfællesskabet, i og med at Danmark ikke involverer det grønlandske selvstyre i sine overvejelser før på et for sent tidspunkt, hvis overhovedet.

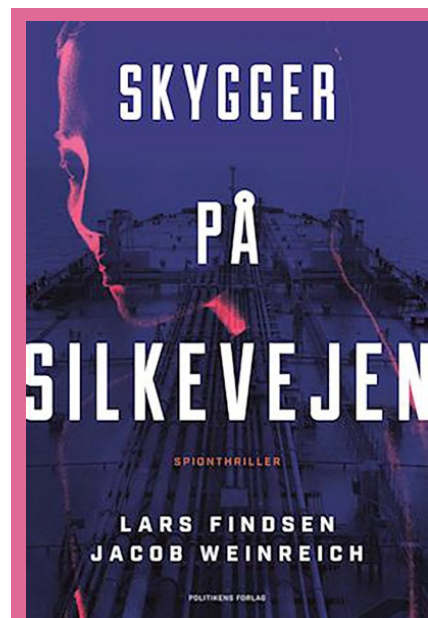
Det vil sige, er løsningen på "problemet Kina" ikke snarere intern dansk politik, som ingen tør gøre noget ved, mens andre aktører, herunder USA, fisker i rørte vande, for at erobre indflydelse? Bogen besvarer ikke dette centrale spørgsmål, og dermed bliver Kina-truslen en uargumenteret påstand.

Bogen er interessant qua den ene forfatters fortid. Interessant fordi handlingen blotlægger tankebaner, som findes på departementalt niveau og ledelsesniveau i FE om Kina. En ledelse, som kræver organisationens hurtighed for at tilfredsstille kunder i departementerne og en organisation, som lever af en udslidt faglighed, som kun kan næres af et langsigtet arbejde med vidensopbygning og indsamling og navnlig sortering af et bjerg af mestendels irrelevante oplysninger. Og som til stadighed udfordres af spørgsmål om emner, som selv den ultimative kilde måske ikke engang selv har taget stilling til.

Bogen afslører et Kina-fokus i FE, opbygget gennem det sidste årti, og det er påfaldende, hvor mange kyndige i kinesisk sprog via Asien-studier handlingen disker op med. Særlig når beskrivelserne af den kinesiske vinkel er så overfladiske og stereotype. Er FE reelt blevet meget bedre til Kina og kinesisk, eller er det bare ikke nået til chef-niveau?

Som dokument i de verserende sager er bogen interessant, når den nærlæses, men kræver formentlig mere end blot almindelig indsigt for at skelne holdninger, fiktion og den egentlige efterretnings-realitet fra hinanden.

Kina-vinklen virker overfladisk og tidsypisk stereotyp, lidt påklippet, når nu ikke terrorvinklen i Mellemøsten er nok mere. Der er bedre og mere indsigtfulde spionromaner på markedet, og vi mangler stadig nogle, som kan tage emnet op i en dansk kontekst, for det at grave information op er et spændende emne.

Lars Findsen og Jacob Weinreich

Skygger på Silkevejen

Politikens Forlag 2024

432 s. 300 kr.

Ulrik Tarp Jensen er uddannet økonom og til daglig konsulent. Skriver i Altinget og andre medier om globalstrategiske emner med udgangspunkt i en kinesisk synsvinkel. Taler kinesisk og tog en MBA i 2015-18 i Beijing og har mange års erfaring med Kina.